

ДЕЯКІ СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ ТОТАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ

Пізнавальна діяльність людини направлена на об'єктивну дійсність, і результати пізнання виражаються преш за все у формі логічних категорій. Будучі відображенням основних закономірностей об'єктивної дійсності, взаємозв'язків і взаємодій навколишнього світу, такі категорії виявляються взаємозв'язаними. Найбільш загальні категорії мислення та їх об'єднання, такі, як «якість – кількість – міра», «простір – час», знаходять відображення в семантиці мови у так званих функціонально-семантичних категоріях, тобто найширших об'єднаннях мовних засобів різних рівнів, семантично близьких один до одного. Зокрема, функціонально-семантичне поле кількості сучасної англійської мови, яке складається з ряду мікрополів (визначеної та невизначеної кількості), представлене різними мовними засобами – лексико-фразеологічними, граматичними, мовноутворюючими – в їх взаємодії.

Лексика та фразеологія у складі поля нерідко виступають як еквіваленти при висловленні того чи іншого моменту квантитативної семантики. Але якщо лексичні засоби висловлення кількості досить широко висвітлені в науковій літературі, то особливості фразеологічних одиниць (ФО) – конститuentів функціонально-семантичного поля кількості – ще не досліджені з належною повнотою.

Завдання дослідження було – розглянути ФО, засновані на семокласі «повної потужності множини», тобто *тотальної кількості*. Семоклас подано у мотивуванні ФО у вигляді компонентів, котрі реалізують значення загальної тотальної кількості, співвіднесеної з логічним поняттям квантора загальності. Квантор – логічний оператор, що несе інформацію про кількісну характеристику знака або судження і виражає загальність (універсальність) або частковість (існування). Квантор загальності знаходить мовний вираз у значеннях слів типу *all, everything, everybody, every, any always*, широко представлених у мотивуванні ФО. Існує також можливість імпліцитного висловлення поняття тотальності.

Як показав попередній аналіз матеріалу (понад 400 ФО, одержаних методом суцільної вибірки з 9 словників та творів художньої літератури обсягом близько 25000 сторінок), більшість ФО, співвіднесених зі значенням *тотальної кількості*, містить компонент *all* (понад 200 ФО). Значна частина ФО, які містять компонент *all*, при переосмисленні зберігає співвіднесеність з поняттям тотальність, як у випадку *all flesh* – все живе.

Ряд ФО досліджуваної групи побудований на контрастних протиставленнях *тотальної кількості* – *нульової кількості* (все/всі – нічого/ніхто):

- *to know everything is to know nothing* – все знати – нічого не знати;

- a friend to everybody (all is a friend to nobody) none – *той, хто дружить з усіма, не дружить ні з ким.*

Окрему групу становлять ФО з повністю переосмисленим значенням компонентів, що означають якісні ознаки предметів, явищ, наприклад:

- to be the whole show – *грати головну роль;*
- to think one is the whole cheese – *вважати себе головним.*

Кількісне співвідношення *частина – ціле* внаслідок переосмислення транспонується в якісне співвідношення *незначне – головне*.

Таким чином, ми маємо можливість виділити кілька підгруп ФО, побудованих на семокласі повної *потужності множини*, з точки зору їх співвіднесеності зі значенням *тотальної кількості*:

1. ФО, що зберігають співвіднесеність зі значенням *тотальної кількості*.
2. ФО з повністю переосмисленим значенням, які характеризують якісні ознаки предметів.
3. ФО, що висловлюють значення *тотальної кількості* імпліцитно.
4. ФО, в який компонент зі значенням *тотальної кількості* (all) використовується для посилення значення всієї ФО.

5. ФО, які характеризуються кількісними *зміщенням* значення у семоклас *пустої множини* та *неповної потужності множини*.

Виділені підгрупи ФО можуть бути використані в подальших дослідженнях фразеологізмів у полі кількості англійської мови.

Література

1. Клименко Н. Л. Лексико-фразеологические средства выражения неопределенно большого количества в современном русском и английском языках: Автореф. дис. канд. филол. наук Л., 1992.
2. Швачко С. А. Языковые средства выражения количества в современном английском, русском, украинских языках. К., 2001.